

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **C.**, zastúpeného JUDr. E., proti žalovanému v **I. rade F.**, zastúpenému JUDr. M., proti žalovanému v **II. rade C.**, zastúpenému Mgr. P., **o určenie neplatnosti odstúpenia žalovaného v I. rade od zmluvy a o uloženie povinnosti žalovanému v II. rade**, na odvolanie žalovaného v I. a II. rade proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 45 Cb 56/99–1112 zo dňa 18. mája 2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 45 Cb 56/99 – 1112 zo dňa 18. mája 2007 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

Návrhu žalovaného v I. rade na prerušenie konania sa nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že odstúpenie žalovaného v I. rade od Zmluvy o odplatnom prevode akcií kúpou č. 1520/1996, uzatvorenej medzi žalovaným v I. rade a žalobcom dňa 22. mája 1996, vrátane dodatkov k tejto zmluve, ku ktorému došlo jednostranným prejavom žalovaného v I. rade dňa 2. júla 1997 a ktoré bolo pojaté do notárskej zápisnice, vyhotovenej notárom JUDr. M., pod NZ X., je neplatné.

Súd ďalej zaviazal žalovaného v II. rade vyznačiť zmenu osoby majiteľa akcií ISIN X., pôvodne evidovaných v S. na účte X. na žalobcu, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalovaným uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v celkovej výške 51 970,- Sk.

V odôvodnení uviedol, že žalobou zo dňa 8. júla 2002 sa žalobca domáhal voči žalovanému v I. rade určenia, že odstúpenie žalovaného od zmluvy o odplatnom prevode akcií kúpou č. 1520/1996, uzatvorenej medzi žalovaným v I. rade a žalobcom dňa 22. mája 1996, vrátane dodatkov k tejto zmluve, ku ktorému došlo jednostranným prejavom žalovaného dňa 2. júla 1999 a ktoré bolo pojaté do notárskej zápisnice NZ X. notára JUDr. M., je neplatné.

Uznesením súdu zo dňa 17. novembra 1999 bolo do konania na strane žalovaného pripustené S. ako žalovaný v II. rade a uznesením zo dňa 8. januára 2003 súd voči tomuto žalovanému pripustil rozšírenie petitu o splnenie povinnosti žalovaného v II. rade vyznačiť zmenu osoby majiteľa predmetných akcií.

Žalobca požadoval určiť neplatnosť odstúpenia od zmluvy s poukazom na skutočnosť, že dňa 22. mája 1999 uzavrel so žalovaným v I. rade zmluvu o odplatnom prevode akcií kúpou, predmetom ktorej bol predaj 127 137 kusov akcií na doručiteľa v menovitej hodnote jednej akcie 1 000,- Sk, čo predstavuje 51-% podiel na základnom imaní emitenta kúpele S. a K.. Notárskou zápisnicou, doručenou dňa 2. júla 1999 žalobcovi odstúpil žalovaný v I. rade jednostranne od kúpnej zmluvy s tým, že neuznáva platnosť dodatočne uzavretých dodatkov ku kúpnej zmluve, pretože svojím obsahom obchádzajú zákon č. 92/1991 Zb. S týmto názorom žalobca nesúhlasil, pretože dodatky k zmluve boli podpísané obidvoma účastníkmi po vzájomnej dohode. Podľa žalovaného v I. rade žalobca nesplnil podmienky, uvedené v čl. VII ods. 1 – nevytvorenie pracovných miest, v čl. VII ods. 3 – nepresadenie vydania zamestnaneckých akcií a čl. IV ods. 1 písm. c/ - nezaplatenie investícií.

Žalovaný sa rozhodol odstúpiť od zmluvy na základe údajov, zistených kontrolou dňa 30. marca 1999, ktorú však žalobca nepovažoval za objektívnu. Pokiaľ ide o nepresadenie vydania zamestnaneckých akcií, žalobca vykonal všetky úkony na splnenie tohto záväzku zo zmluvy. Vyzval zamestnancov na upisovanie akcií, výzvu zverejnil na všetkých dostupných miestach v kúpeľoch a zamestnancom poskytol podrobné informácie o možnosti vydať zamestnanecké akcie v rozsahu 10% základného imania spoločnosti.

Žalovaný dal podľa § 7 a 68 ods. 1, 2 Zákona o cenných papieroch príkaz na zmenu majiteľa akcií prechodom z účtu spoločnosti žalobcu na účet žalovaného v I. rade, aj keď odstúpenie od zmluvy bolo v rozpore s ustanovením § 345 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Žalobu voči žalovanému v II. rade žalobca odôvodnil tým, že žalovaný v II. rade vykonal ku dňu 2. júla 1999 registráciu prechodu akcií na žalovaného v I. rade na základe iných právnych skutočností podľa § 7 ods. 1 zákona o cenných papieroch.

Základnou otázkou, ktorú súd skúmal v rámci dokazovania, bolo posúdenie Zmluvy o odplatnom prevode akcií kúpou č. 1520/1996, uzavretej medzi žalobcom a žalovaným v I. rade dňa 22. mája 1996, vrátane jej dodatkov. Ohľadom tejto skutočnosti súd dospel k záveru, že posúdenie platnosti zmluvy nie je predmetom sporu. Pokiaľ ide o spochybnenie notárskej zápisnice, ktorej obsahom malo byť odstúpenie od zmluvy, súd konštatoval, že uvedená zápisnica právny úkon odstúpenia od zmluvy obsahuje.

Súd prvého stupňa ďalej poukázal na skutočnosť, že žalobca podal určovaciu žalobu, preto ho v zmysle § 80 písm. c/ zaťažuje povinnosť preukázať, že na určení má naliehavý právny záujem.

S poukazom na ustanovenie § 132 O.s.p. súd vyhodnotil zhromaždené dôkazy, posúdil podstatné právne otázky a dospel k záveru, že zmluvu o odplatnom prevode akcií kúpou počas dlhotrvajúceho súdneho sporu nikto nenapadol a nenamietal jej platnosť, pričom účastníci túto skutočnosť nespochybnili. V čase odstúpenia bol pôvodný text zmluvy nahradený obsahom dodatkov 1 až 3. Žalovaný v I. rade svojimi podaniami spochybňoval len platnosť dodatkov 1 až 3 a v závere konania vyjadril názor, že prvostupňový súd mal prejudiciálne rozhodnúť o platnosti dodatkov k predmetnej zmluve. Súd je toho názoru, že dodatky tvoria neoddeliteľnú súčasť zmluvy, zmluvné strany boli oprávnené na prijatie dodatkov k pôvodnej zmluve a dodatky boli uzavreté osobami a spôsobom v súlade s platnou právnou úpravou.

Súd voči žalovanému v II. rade rozhodol z dôvodu, že S. bolo v súlade s platnou právnou úpravou povinné evidovať zmeny majiteľov zaknihovaných cenných papierov.

V čase prechodu cenných papierov podľa vtedajšej právnej úpravy došlo ku zmene osoby majiteľa cenných papierov i napriek skutočnosti, že k faktickej zmene vlastníckeho práva 51% akcií spoločnosti Kúpele S. a K. nedošlo, čo potvrdzujú aj predbežné opatrenia, vydané súdom prvého stupňa, ktoré boli potvrdené rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Súd má za to, že i žaloba voči žalovanému v II. rade je dôvodná, pretože je potrebné realizovať zmenu v osobe majiteľa dotknutých cenných papierov evidovaných v súčasnosti u D.

Súd preto dospel k záveru, že nárok žalobcu je v celom rozsahu dôvodný, v dôsledku čoho mu vyhovel.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozhodnutiu podali odvolanie obidvaja žalovaní.

Žalovaný v I. rade v odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 205 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), pričom rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.).

Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie síce oprel o rozsiahle odôvodnenie, ktoré je však nedostatočné. Súd neustále opakuje prednesy účastníkov konania, opätovne na viacerých miestach uvádza, čo je predmetom sporu a taktiež opakuje odôvodnenie rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. februára 2004 č. k. 2 Obo 295/023. V odôvodnení však absentuje úvaha súdu o jednotlivých skutkových tvrdeniach a súvisiacich dôkazných prostriedkoch, ako aj právne posúdenie veci. Aplikácia právnej normy na zistený skutkový stav patrí medzi esenciálne zložky súdneho rozhodnutia. V napadnutom rozhodnutí chýba podľa názoru žalovaného v I. rade právna úvaha súdu a aplikácia právnej normy na zistený skutkový stav. Uvedené nedostatky odôvodnenia považuje žalovaný v I. rade za závažné pochybenie súdu a považuje ich za rozporné so základnými ustanoveniami

Občianskeho súdneho poriadku. V tejto súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu SR č. ÚS 189/2003. Tým, že súd prvého stupňa neuviedol žiadnu relevantnú právnu normu, podľa ktorej by odôvodnil svoje rozhodnutie, porušil právo žalovaného v I. rade na súdnu ochranu. Poukazuje tiež na nesprávnu právnu kvalifikáciu súdu prvého stupňa, keď posudzoval odstúpenie od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka, aj keď právny vzťah medzi účastníkmi je potrebné posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

Je zrejmé, že súd prvého stupňa nesprávne zistil skutkový stav, keď nevzal do úvahy tvrdenia žalovaného v I. rade, neporovnal ich s vykonanými dôkazmi a dôkazy nevyhodnotil v súlade s ustanovením § 132 O.s.p.

Za potrebné považuje upozorniť na jednoznačný rozpor v tvrdeniach súdu prvého stupňa, keď tento uznáva, že účinnosť odstúpenia od zmluvy nie je podmienená súhlasom druhého účastníka, ani rozhodnutím súdu, ale zároveň tvrdí, že právne účinky odstúpenia od zmluvy nenastali, keďže žalobca podal návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu žalovaného v I. rade. V prípade, ak by nastali účinky odstúpenia od zmluvy, bol by žalobca povinný plniť svoje zmluvné povinnosti a postupovať v zmysle zmluvy. Uvedený právny úkon však nadobúda účinnosť okamihom, kedy dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu. Jeho účinnosť nie je podmienená súhlasom druhého účastníka, ani rozhodnutím súdu.

Žalovaný v II. rade sa ďalej zaoberá platnosťou namietaných dodatkov k zmluve o odplatnom prevode akcií, otázkou dôvodnosti odstúpenia od uvedenej zmluvy, ako aj skutočnosťami, ktoré k tomuto úkonu viedli. Zmluvu a jej dodatky je potrebné posudzovať zvlášť, keďže dodatky po formálno-právnej stránke predstavujú samostatné právne úkony. Súd prvého stupňa sa bez akéhokoľvek odôvodnenia a právneho posúdenia veci stotožnil s tvrdeniami žalobcu.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako nesprávny po právnej aj vecnej stránke zmenil tak, že žalobu voči obidvom žalovaným zamietne.

Žalovaný v II. rade v odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, vec nesprávne právne posúdil,

pričom žalovaným sa nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia odňala možnosť konať pred súdom, a to konkrétne v odvolacom konaní vyjadriť sa k právnemu posúdeniu veci realizovaným súdom prvého stupňa.

Súd vychádzal z nesprávnych skutkových záverov, ktoré sú v rozpore so skutkovým stavom, zisteným v rozsudku odvolacieho súdu č. k. 2 Obo 295/03. Na inštitút odstúpenia od zmluvy aplikoval nesprávne ustanovenia Občianskeho zákonníka napriek tomu, že tento právny inštitút je upravený v Obchodnom zákonníku.

Uzatvorením dodatkov k privatizačnej zmluve zmluvné strany v rozpore so zákonom obišli proces privatizácie, ktorého súčasťou je aj osobitný druh výberového konania. Žalovaný v II. rade preto zastáva názor, že dodatočné a neodôvodnené zvýhodňovanie privatizujúcich subjektov je obchádzaním zákona č. 92/1991 Zb. a je v rozpore s jeho účelom. Za potrebné považuje opakovane poukázať na skutočnosť, že napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zaviazal žalovaného v II. rade vyznačiť na základe právoplatného rozsudku zmenu osoby majiteľa akcií. Tento inštitút je však namieste len v prípade konštitutívnych právnych skutočností - pri prevode alebo prechode akcií. Žalobca sa preto mohol voči žalovanému v II. rade domáhať len opravy chybného zápisu v evidencii v zmysle ustanovenia § 108 ods. 1 zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch, resp. ešte podľa zákona č. 600/1992 Zb., pretože tvrdí, že mal byť realizovaný na základe neplatného právneho úkonu.

Žalovaný v II. rade nie je oprávnený skúmať, s výnimkou formálnych náležitostí, obsahovú platnosť právnych úkonov. Za obsah, oprávnenosť, správnosť a úplnosť príkazov zodpovedajú v plnej miere konajúce subjekty (§ 22 ods. 3 zák. č. 600/1992 Zb., § 23 ods. 3 zákona č. 566/2001 Zz.).

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu vo vzťahu k žalovanému v II. rade zamietol.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniam žalovaných poukázal na závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. februára 2004, ktorými bol súd prvého stupňa pri rozhodovaní viazaný. Podľa jeho názoru si žalovaný v I. rade prisvojuje právo,

ktoré má posudzovať odvolací súd. Ďalej sa zaoberá vo vzťahu k odvolaniu žalovaného v I. rade jednotlivými vecnoprávnymi argumentami, ktoré sa týkajú predmetu sporu.

Žalovaný v II. rade poskytol súčinnosť žalovanému v II. rade napriek tomu, že súdne rozhodnutie mu to zakazovalo, pričom disponoval s akciami žalobcu bez jeho súhlasu.

Napadnutý rozsudok navrhuje potvrdiť vzhľadom na jeho správne skutkové a právne dôvody.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po prejednaní veci podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 písm. e/ O.s.p. dospel k záveru, že sú dôvody na zrušenie napadnutého rozhodnutia.

Žalobca sa domáhal určenia neplatnosti odstúpenia žalovaného v I. rade od Zmluvy o odplatnom prevode akcií kúpou č. 1520/1996, uzavretej medzi žalovaným v I. rade a žalobcom dňa 22. mája 1996, vrátane dodatkov k tejto zmluve, ku ktorému došlo jednostranným prejavom žalovaného dňa 2. júla 1999 a ktoré je obsahom notárskej zápisnice č. NZ X. notára JUDr. M.. Uznesením zo dňa 17. novembra 1999 súd pripustil do konania ako žalovaného v II. rade S. (teraz C.).

Základnou otázkou, ktorú bolo potrebné v konaní vyriešiť pred samotným posúdením platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu odstúpenia od zmluvy bolo, či žalobca má na určenie naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Určovacou žalobou sa žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý vzťah alebo právo tu je, alebo nie je. Takéhoto určenia sa však žalobca môže domáhať iba vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez takéhoto určenia ohrozené alebo neisté. Výrok súdu o určení potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcu odstraňuje bez toho, že by ukladalo splnenie nejakej povinnosti.

Z uvedeného vyplýva, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia vyplýva (§ 80 písm. b/ O.s.p.), nemá preventívna ochrana poskytovaná podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p. význam.

V danom prípade súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že žalobcu zaťažuje dôkazné bremeno, spočívajúce v preukázaní naliehavého právneho záujmu. Nezaoberal sa však jeho existenciou na strane žalobcu a o predmete sporu rozhodol bez toho, aby skúmal tento základný predpoklad uplatnenia určovacej žaloby.

Keďže v dôsledku uvedenej skutočnosti došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, odvolací súd napadnuté rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 3 O.s.p. vo vzťahu k obidvom žalovaným zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Podaním zo dňa 20. júna 2008 žalovaný v I. rade navrhol prerušiť odvolacie konanie podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. s poukazom na konanie, vedené na Najvyššom súde pod sp. zn. 2 Obo 26/2008, výsledok ktorého môže mať podľa neho za následok výmaz žalobcu z obchodného registra a tým stratu jeho spôsobilosti byť účastníkom konania. Podľa názoru odvolacieho súdu nie sú splnené predpoklady pre uvedený postup v zmysle § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a preto návrhu žalovaného v I. rade nevyhovelo.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. septembra 2008

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

